

Жакун Н.В.

(наук. кер. – к.ю.н. Коломієць П.В.)

студентка III курсу юридичного факультету

Полтавського інституту економіки і права

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ» У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБЛИВИХ ОСВІТНІХ ПОТРЕБ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Метою наукової статті є дослідження актуальних проблем правового регулювання особливих освітніх потреб осіб з інвалідністю в Україні в процесі здобуття ними вищої освіти для розв'язання широкого кола проблем навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі у світлі реалізації Конвенції про права інвалідів (далі – Конвенція) [1] та норм Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року [2].

Актуальність теми наукового дослідження проблем правового регулювання особливих освітніх потреб осіб з інвалідністю в Україні в процесі здобуття ними вищої освіти визначається фактом необхідності інтеграції зусиль учених, освітян, підприємців, промисловців і громадських діячів для обговорення та розв'язання широкого кола проблем навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі у світлі реалізації Конвенції та норм Закону України «Про вищу освіту». Аналіз стану правового регулювання відносин, що виникають у сфері додаткової підтримки забезпечення здобуття вищої освіти особами з інвалідністю в Україні, тобто особами з особливими освітніми потребами, на сьогодні є актуальним. Важливість і доцільність їх наукових досліджень обумовлено, насамперед, сучасним періодом розвитку України, який характеризується формуванням нової філософії державної політики щодо осіб з особливими освітніми потребами, реалізацією та поширенням моделі їх інтегрованого навчання у закладах вищої освіти, забезпеченням нормативно-правової та навчально-методичної бази у відповідності до Конвенції, а також, введенням у вітчизняне законодавство нового поняття особи з особливими освітніми потребами як особи з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти.

Аналіз літературних джерел та ступеню наукової розробки проблеми правового регулювання особливих освітніх потреб осіб з інвалідністю в Україні в процесі здобуття ними вищої освіти свідчить про актуальність вивчення проблем навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі у світлі реалізації Конвенції та норм Закону України «Про вищу освіту». Цей факт підтверджують численні дослідження сучасних вітчизняних учених, у наукових працях яких обґрунтовується спе-

цифіка інклюзивного навчання та супроводу осіб з інвалідністю у закладах вищої освіти, серед яких Г.В. Бутова [3], О.М. Дікова-Фаворська [4], А.А. Колупаєва [5], К.О. Кольченко [6], Г.Ф. Нікуліна [6], П.М. Таланчук [6], Л.В. Тищенко [7], О.М. Фудорова [8], М.Є. Чайковський [9]. Огляд наукової літератури за темою даної роботи дозволяє зробити висновок, що незважаючи на накопичені знання і певні позитивні результати у сфері навчання та виховання людей в інтегрованому освітньому середовищі, активного впровадження інклюзивної освіти у вищих навчальних закладах не набуло. Важливі аспекти цієї проблеми залишаються без належної уваги і потребують поглибленого дослідження та вдосконалення відповідно до вимог Конвенції та норм Закону України «Про вищу освіту».

Результати моніторингу проведених заходів щодо імплементації нового Закону України «Про вищу освіту» у сфері особливих освітніх потреб осіб з інвалідністю свідчать про те, що на дату написання цієї наукової статті основним заходом у цьому напрямі є лише декларативна вимога підпункту 9 пункту 5 розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту», якою зобов'язано Кабінет Міністрів України протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом (набрав чинності 6 вересня 2014 року) розробити та затвердити комплексну державну програму щодо забезпечення конституційного права на освіту осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з метою реалізації положень, передбачених в абзацах четвертому та п'ятому частини другої ст. 70 цього Закону. Досліджуючи норми чинного Закону України «Про вищу освіту», автор звернув увагу на те, що формулювання запропонованих шляхів забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері вищої освіти стосовно осіб з інвалідністю (підпункт 4 і 9 пункту 3 ст. 3) виглядають надто аналогічним по своїй сутності, що, на наш погляд, не повною мірою відповідає принципу правової визначеності, який передбачає формулювання положень і норм закону таким чином, щоб кожний суб'єкт його застосування міг чітко усвідомлювати їх зміст. Зокрема, відповідно до підпункту 4 пункту 3 ст. 3 Закону України «Про вищу освіту» формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти забезпечуються шляхом створення та забезпечення рівних умов доступу до вищої освіти, у тому числі забезпечення осіб з особливими освітніми потребами спеціальним навчально-реабілітаційним супроводом та створення для них вільного доступу до інфраструктури вищого навчального закладу з урахуванням обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я. Відповідно до підпункту 9 пункту 3 ст. 3 Закону України «Про вищу» формування і реалізація державної політики у сфері вищої освіти забезпечуються шляхом належної державної підтримки підготовки фахівців з числа осіб з особливими освітніми потребами на основі створення для них вільного доступу до освітнього процесу та забезпечення спеціального навчально-реабілітаційного супроводу. Моніторинг веб-сайту osvita.gov.ua, який створено з метою імплементації нового Закону України

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

«Про вищу освіту», свідчить про те, що з метою впровадження юридичних норм саме підпункту 9 пункту 3 ст. 3 Закону України «Про вищу» МОН в термін до листопада 2015 року зобов'язано запровадити критерії облаштованості будівель, споруд і приміщень для навчання осіб з особливими освітніми потребами до ліцензійної експертизи.

Відповідно до підпункту 3 пункту 3 ст. 32 Закону України «Про вищу освіту» вищі навчальні заклади зобов'язані створювати необхідні умови для здобуття вищої освіти особами з особливими освітніми потребами. І, як результат задекларованої цією статтею закону про вищу освіту нормою, структура вищого закладу повинна мати у своєму складі спеціальний навчально-реабілітаційний підрозділ, який утворюється з метою організації інклюзивного освітнього процесу та спеціального навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, забезпечення їм доступу до якісної вищої освіти з урахуванням обмежень життєдіяльності, про що зазначено в підпункті 4 пункті 7 ст. 33 Закону України «Про вищу освіту». Проте, досліджуючи норми цієї статті закону про вищу освіту необхідно вказати на двозначність формулювання пункту 7, яким регламентовано, що «структурними підрозділами вищого навчального закладу можуть бути:». Двозначність трактування положень цього пункту зумовлена використанням у його конструкції слова «можуть». Про неприпустимість подібного у своїх працях зазначав С.С. Алексєєв, стверджуючи, що найважливіші вимоги стилю правових актів – це суворості визначеність фраз, виразів, термінів. Кожну фразу, кожний вираз, кожний термін необхідно розуміти лише в одному значенні. Неприпустимі будь-яка двозначність, розпливчастість формулювань, що дозволяють тлумачити сутність нормативних актів по-різному [10, с.286]. На нашу думку, положення Закону України «Про вищу освіту» повинні передбачати чіткість, зрозумілість та ясність норми права у сфері регулювання суспільних відносин у сфері особливих освітніх потреб осіб з інвалідністю в процесі здобуття ними вищої освіти. З метою удосконалення загальних засад правового регулювання особливих освітніх потреб осіб з інвалідністю передбачених ст. 33 Закону України «Про вищу освіту», пропонуємо пункт 7 ст. 33 Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року викласти в такій редакції: «7. Структурними підрозділами вищого навчального закладу є:». Моніторинг веб-сайту osvita.gov.ua, свідчить, що з метою впровадження норм підпункту 3 пункту 3 ст. 32 Закону України «Про вищу освіту», яким регламентовано створення необхідних умов для здобуття вищої освіти особами з особливими освітніми потребами, вищі навчальні заклади в термін весна-літо 2016 року зобов'язані привести свої будівлі, споруди і приміщення у відповідність до вимог доступності для потреб осіб з особливими освітніми потребами.

Розбудова незалежної Української держави спонукала до нового бачення розвитку її інтелектуального потенціалу, прискорила зміни всієї національної системи вищої освіти, що цілком природно, актуалізувало складні

проблеми правового регулювання особливих освітніх потреб осіб з інвалідністю в нашій країні. Зазначене доводить, що на сьогодні виникла потреба у науковому осмисленні сутності особливих освітніх потреб осіб з інвалідністю, які потребують додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти, розробці на цій основі науково-теоретичних положень, спрямованих на розв'язання актуальних проблем їх правового регулювання.

Література:

1. Конвенція ООН про права інвалідів : Міжнародний документ : від 13.12.2006 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 17.
2. Про вищу освіту : Закон України : від 01 липня 2014 року № 1556-VII [Електронний ресурс] // Режим доступу // <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Життєві стратегії студентської молоді з функціональними обмеженнями здоров'я: соціологічні аспекти: автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 / Г.В. Бурова ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – 20 с.
4. Соціологічна концептуалізація освіти осіб з функціональними обмеженнями здоров'я: автореф. дис... д-ра соціол. наук: 22.00.04 / О.М. Дікова-Фаворська ; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2009. – 40 с.
5. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. – К: «А.С.К.», 2012. – 308 с.
6. Таланчук П.М., Кольченко К.О., Нікуліна Г.Ф. Супровід навчання студентів з особливими потребами в інтегрованому освітньому середовищі: навч./метод. посіб. – К. : Соцінформ, 2004. – 128 с.
7. Психологічні особливості життєвих перспектив студентів з обмеженими функціональними можливостями: автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Л.В. Тищенко ; Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – К., 2010. – 21 с.
8. Вища освіта як чинник підвищення соціального статусу осіб з обмеженими можливостями: автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 / О.М. Фудорова ; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна– Х., 2011. – 20 с.
9. Соціально-педагогічні умови реабілітації студентів з особливими потребами: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05 / М.Є. Чайковський ; Ін-т пробл. виховання АПН України. – К., 2006. – 20 с.
10. Алексеев С.С. Общая теория права: в 2-х т. – Т. 2. – М. : Юридическая литература, 1981. – 360 с.

Андрейченко Р.О.

(наук. кер. – ст. викл. Потапов О.М.)

*студент IV курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Конституція України у ст. 36 гарантує громадянам нашої держави для здійснення і захисту своїх прав та свобод і задоволення політичних,